

Trasy turystyczne

PIESZE TRASY TURYSTYCZNE W GMINIE RYTWIANY

Przebieg trasy

(trasa zielona)

Zespół Szkół Ogólnokształcących
cegielnia - klasztor - Rytwiany;

Stopień trudności: łatwa

Długość: ok 12 km

(trasa niebieska)

Zespół Szkół Ogólnokształcących
- śluza wodna -
Kopaliny - Rytwiany Piaski;

Stopień trudności: średnia

Długość: ok 10km

(trasa czerwona)

Zespół Szkół Ogólnokształcących -
droga wzdłuż rzeki Czarnej -
Kopaliny - Rytwiany Piaski -
Golejów -
klasztor pokamedulski -
cegielnia - Rytwiany;

Stopień trudności: trudna

Długość: ok 20km

Atrakcje

- cegielnia z XIX wieku;
- mogiła powstańców styczniowych;
- kapliczka M.B.F.;
- klasztor pokamedulski z XVII w.;
- gajówka;

- kaplica Radziwiłłowska z 1906 r.;
- śluza wodna;
- zamek z XV w.;
- gorzelnia z początku XX w.;

- kaplica Radziwiłłowska z 1906 r.;
- kąpielisko wodne Golejów;
- klasztor pokamedulski z XVII w.;
- cegielnia z XIX wieku;

PLANOWANE TRASY ROWEROWE GMINY RYTWIANY

(pow. staszowski - woj. świętokrzyskie)

I etap trasy rowerowej - (krótsza trasa rowerowa ok. 15 km)

Golejów - stawy rybne - Rytwiany Piaski - Golejów

I etap krótszej trasy rowerowej zaczniemy od znanego podstaszowskiego kąpieliska wodnego, zwanego Golejów, który znakomicie pełni funkcje wygodnego ośrodka wczasowego. Pięknie położony pośrodku lasu, posiadający dobre drogi dojazdowe, cieszy się dużą popularnością zarówno wśród mieszkańców

Golejów

okolicy, jak i turystów. Staszowskie kąpielisko słynie nie tylko z urokliwego miejsca - jak przystało na dobry ośrodek wczasowy, ale również z możliwości uprawiania sportów wodnych, przejażdżek rowerkami wodnymi czy kajakami.

Wyjeżdżając z Golejowa przez Staszów w stronę ul. Targowej natrafimy na mało uczęszczaną, ale za to typowo rowerową asfaltową drogę, którą dojedziemy po ok. 3 km na rytwiańskie stawy rybne. Po lewej stronie mijamy służę wodną na rzece Czarnej, zaś po prawej stronie możemy podziwiać piękno wód stawowych wyłaniających się z urokliwego lasu. Wspomniane stawy rybne zostały założone przez rodzinę Radziwiłłów po 1925 roku. Założono wtedy duże akwenty wodne, służące

Młyn wodny na Grobli

do hodowli ryb w Rytwianach na obszarze prawie 200 ha. Ciekawostką jest, iż w tamtych czasach osiągnięto tam najwyższą średnią ryby kupieckiej z hektara stawu w Europie.

Wyjeżdżając z terenu stawowego polnymi drózkami zwiedzimy obszar zabudowań i pięknie ulokowanych wiejskich gospodarstw wśród malowniczych pól i łąk. Na lekko górzystym terenie z łatwością można dostrzec uprawne ziemie, budynki gospodarcze, a między nimi wyrasta pozostałość po XV-wiecznym gotyckim zamku - narożna baszta z piękną ceglana mozaiką.

Jadąc dalej polno-leśnymi podjazdami po ok. 2-3 km docieramy do głównej trasy Staszów - Połaniec. Po przecięciu głównej drogi i przejechaniu pod wiaduktem kolejowym wjeżdżamy lekko pod górę w golejowskie lasy. Ubitym leśnym traktem, podziwiając leśne krajobrazy, po ok. 3 km dojeżdżamy do staszowskiego kąpieliska - Golejów.

II etap trasy rowerowej - (średnia trasa rowerowa ok. 35 km)

Golejów - Klasztor Pokamedulski - Kłoda Niwa - Kłoda Krzywda - Rytwiany Niwy - kaplica Radziwiłłowska - hotel „Rytwiany” - stawy rybne - Grobla - Koniemłoty - Sielec - Staszów

II etap trasy rowerowej zaczniemy również od staszowskiego kąpieliska - ośrodka wypoczynkowego - Golejów. Ten wodny kurort jest znakomitą bazą wypadową do uprawiania różnych form turystycznych, pieszych, a w szczególności rowerowych.

Kąpielisko wodne Golejów to nie tylko walory turystyczne, ale również rekreacyjne oraz sportowe.

Klasztor Pokamedulski w Rytwianach

Możliwość wypożyczenia kajaka bądź rowerka wodnego jest okazją do bliższego zapoznania się naturalnymi leśnymi jeziorami. Wzdłuż tych przyrodniczych akwenów wodnych, również można urządzić wycieczkę rowerową, podziwiając różnorodny skład gatunkowy drzew i zieleni. Wyjeżdżając z Golejowa kierujemy się piaszczystym traktem, obserwując po drodze urokliwe lasy golejowskie, w których dominuje drzewostan składający się z dorodnych sosen, świerków, buków oraz dębów. Jest to najbardziej przyrodniczy etap opisywanej trasy rowerowej. Po pokonaniu ok. 5 km leśnymi przecinkami dojeżdżamy do zabudowań sakralnego klasztoru pokamedulskiego z XVII wieku. To miejsce jest jednym z najpiękniejszych miejsc w okolicy. Urok oraz klimat tych budynków wprawia w nostalgiczny nastrój, zadumę i rozmyślanie. Nie przez przypadek, ponieważ na przełomie XVII i XVIII wieku istniał tam zakon Kamedułów, którzy wiedli skromny, zaciszny, wręcz pustelniczy żywot.

W tym miejscu można podziwiać gościniec z barokową bramą, mały dziedziniec, następnie główny budynek klasztorny z wieżą zegarową – dzwonnice. Cała architektura budynku oparta jest na stylu barokowym. Klasztor – jakich niewiele nie tylko w Polsce ale i w Europie – wybudowany w 1624 roku przez ówczesnego wojewodę krakowskiego Jana Tęczyńskiego sprawia, że nawet niezauważalnie wprawia nas w klimat melancholii, wyciszenia oraz kontemplacji i zadumy. W klasztorze działa obecnie Ośrodek Kultury i Edukacji „Źródło”. Przed wyruszeniem w dalszą drogę, możemy jeszcze odwiedzić stary, przyklasztorny cmentarz, zlokalizowany pośrodku lasu.

III etap trasy rowerowej - (długa trasa rowerowa ok.45 km)

Golejów – klasztor pokamedulski – cmentarz przyklasztorny – Szczeka – Ruda – Kłoda Kolonia – Kłoda Krzywda – Rytwiany Niwy – kaplica Radziwiłłowska – Grobla – Tuklęcz – Sichów Duży – Święcica – Rytwiany – Golejów;

Golejów jest znakomitą bazą wypadową do uprawiania różnych form turystycznych np. tras rowerowych. Jest to pięknie położony wśród lasów ośrodek wypoczynkowy, gdzie można zregenerować siły przed długą podróżą.

Przy wyjeździe z Golejowa leśnym duktem, po około 5 km, dojeżdżamy do siedziby pustelni „złotego” lasu – klasztoru pokamedulskiego. Możemy tam zobaczyć budowlę z XVII wieku wybudowaną przez Jana Tęczyńskiego – ówczesnego wojewodę krakowskiego. Barokowy klasztor jest dostojnym zabytkiem ulokowanym wśród pięknego rytwiańskiego lasu, gdzie panuje specyficzny klimat rozmyślań i kontemplacji.

Następnie skręciwszy asfaltowym podjazdem wzdłuż lasu mijamy po prawej stronie stary przyklasztorny cmentarz, który zachowuje swój nastrój poprzez odosobnioną lokalizację.

Kapliczka MB Fatimskiej w Rytwianach

W okolicy, skręcając w stronę Rytwian, po lewej stronie znajduje się pięknie usytuowana kapliczka Matki Boskiej Fatimskiej. Położona jest w malowniczej dolince, z której wypływa źródło pod nazwą Browarek.

Za cmentarzem, leśną przecinką, po ok. 4 km dojeżdżamy do miejscowości Szczeka. Wieś ta w XV wieku była własnością kanclerza krakowskiego Jana Rytwiańskiego. Przez wieś przebiega droga asfaltowa. We wsi znajduje się filia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz nowy budynek strażnicy jednostki OSP Szczeka. Następnie po przecięciu głównej szosy Staszów - Połaniec, skręcamy w prawo do miejscowości Ruda, która jest położona na obrzeżach gminy Rytwiany. Jadąc wzdłuż rzeki Czarnej, przejeżdżając przez Kłodę Kolonię, Kłodę Krzywdę oraz Niwy, znajdziemy się w miejscowości Rytwiany. W tej oto miejscowości możemy znaleźć naprawdę zabytkowe perły godne uwagi. Zaczynając od pozostałości zamku z XV wieku - wybudowanego przez ówczesnego właściciela Rytwian arcybiskupa gnieźnieńskiego Wojciecha Jastrzębca - kończąc na budynku starej gorzelnii z XIX wieku.

Wybierając się w stronę Grobli mijamy po drodze m.in. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rytwianach, a po prawej stronie kaplicę założoną przez Radziwiłła w 1906 roku, która wcześniej piastowała funkcję ochronki (przedszkola). Następnie dalej kierując się w stronę Grobli napotykamy pałac księcia Artura Radziwiłła - obecnie pełni funkcję hotelu. Hotel*** „Rytwiany” jest znakomicie wyposażony, otoczony przez pełen uroku park, który daje temu miejscu osobliwy klimat.

Kierując się dalej szosą, mijając Groblę i stary młyn wodny z ulokowanym na froncie budynku herbem Radziwiłła, znajdziemy się na terenie stawów rybnych o powierzchni ok. 170 ha, w których hodowane są karpie i amury na cele handlowe. Urokliwe położenie tych wód daje nam możliwość wsłuchania się w odgłosy dzikich kaczek, bociana stawowego czy też perkoza, które w pełni zdomowały ten obszar. Za Groblą skręcając w lewo trafiamy do miejscowości Tuklęcz, a stamtąd po poprzednim odbiciu w prawo wjeżdżamy do Sichowa Dużego.

Wieś Sichów Duży położona jest przy trakcie komunikacyjnym Staszów - Koniemłoty - Łubnice. Na terenie byłego majątku Radziwiłłów - obecnie wybudowanych obiektach szkolnych - funkcjonuje Zespół Szkół Rolniczych im. Adolfa Dygasińskiego wraz z gospodarstwem przyszkolnym. Obiekty szkolne otacza zespół parkowy złożony z różnorodnych gatunków drzew. Pałac z XIX wieku jest obecnie w stanie ruiny. Z tego okresu pochodzą też ceglane zabudowania dworskie i parkowa kapliczka. Robiąc delikatny objazd wracamy przepiękną, ponad stuletnią aleją lipową do wsi Święcica, a stamtąd w kierunku Rytwian, by potem poprzez lesiste wzgórze wrócić na Golejów.

IV etap trasy rowerowej - (dłuższa trasa rowerowa ok. 40 km)

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rytwianach - cegielnia - pomnik powstańców styczniowych - Strzegomek - Strzegom - Szczeka - Ruda - Kłoda Kolonia - Rytwiany Niwy - Rytwiany - śluza wodna (przepompownia) - Staszów - Golejów

Naszą wycieczkę zaczniemy od Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Rytwianach. Następnie skręcając asfaltową drogą w kierunku klasztoru pokamedulskiego z XVII wieku mijamy po lewej stronie starą cegielnię zajmującą się wyrobem cegły pełnej oraz dziurawki. Za pierwszy rok rozpoczęcia produkcji cegły oraz kafli przyjmuje się 1812. Do dziś w Rytwianach zachowało się dużo budynków, zwłaszcza folwarcznych z czerwonej cegły i podpaloną dachówką. Na terenie cegielni możemy zaobserwować 1 budynek mieszkalny, szopy, 1 piec Hoffmanowski, halę maszyn z kotłownią oraz widoczne z daleka okazałe dwa kominy.

Wjeżdżając w las po pewnym czasie natkniemy się na mogiłę powstańców styczniowych z 1863 roku, poległych w okolicznych lasach.

Skręcając w lewo głębiej w las napotykamy pomnik poświęcony poległym powstańcom styczniowym. Następnie kierując się dalej leśnym duktem - przecinając tory kolejowe - po ok. 7 km. zabudowań jedziemy do wsi Strzegomek. Niedaleko tych zabudowań, jadąc dalej natkniemy się na miejscowość Strzegom, położoną w enklawie leśnej, otaczającej ją przez golejowskie lasy. Wieś ta słynie z

Modrzewiowy kościół w Strzegomiu

najcenniejszego zabytku drewnianej architektury sakralnej, jakim jest urokliwy kościółek. Ponoć król Kazimierz Wielki, polując w okolicznych lasach, chciał mieć w pobliżu kaplicę i dlatego kazał wybudować niewielką świątynię. Przyjmuje się także, że istniejący dom modlitwy z bali modrzewiowych wzniesiono na przełomie XVI i XVII wieku - konsekrował go bp krakowski Jan Radziwiłł.

Wyjeżdżając ze Strzegomia kierujemy się leśnym traktem do miejscowości Szczeka. Podczas 4-kilometrowej trasy przez las możemy podziwiać okazały drzewostan oraz skład gatunkowy, na który składają się w szczególności sosny i świerki. Po wyjeździe ze Szczeki, kierujemy się do wsi Ruda, gdzie wzdłuż rzeki Czarnej, poprzez Kłodę Koloniję, Kłodę Krzywdę wracamy do Rytwian. Gmina Rytwiany posiada wiele walorów zarówno turystycznych jak i zabytkowych. Zabytki takie jak klasztor pokamedulski z XVII wieku mający swą siedzibę pośrodku lasu, czy też pozostałości po zamku z XV wieku mają swoją historię.

Bardzo ciekawym zabudowaniem jest z pewnością stara gorzelnia - rytwiański zakład produkcyjny otwarty w 1925 roku, jak na ówczesne czasy prezentowała się bardzo nowocześnie. Do zabudowań gorzelni należało: gorzelnia z biurem urzędowym, kotłownia, słodownia, suszarnia, dwa budynki mieszkalne, trzy chlewnie murowane. Wykorzystywała ona surowce z okolicy (np. ziemniaki, zboża, buraki cukrowe, owoce). Posiadała własną linię rektyfikacyjną. Pozwalało to na ostateczną produkcję wódki i spirytusu. Działalność gorzelni przed II wojną światową prezentowała się bardzo dobrze, jednak po zakończeniu działań wojennych i przejęciu zakładu przez Polskę Ludową nadal produkowano wyrobu spirytusowe aż do początku lat 70-tych. Wtedy jednak na skutek różnych perturbacji oraz błędnych decyzji, część maszyn zdemontowano i przewieziono do innych zakładów. Produkcja została przerwana a zakład zamknięto. Dziś zniszczone, lecz okazałe budynki są z daleka widoczne, zwłaszcza komin przypominają o świetności Rytwian i Radziwiłłowskiego przemysłu. Kierując się w stronę Grobli mijamy po drodze starą kaplicę wybudowaną w 1906 roku przez rodzinę Radziwiłłów - pełniącą w tamtym okresie funkcję ochronki (przedszkola).

Po ok. 200-300 m skręcamy raz w prawo, następnie w lewo, polnymi drogami docieramy do śluzy wodnej na rzece Czarnej. Jadąc dalej wzdłuż rzeki, po pewnym czasie asfaltową drogą docieramy do Staszowa, skąd już tylko przysłowiowy rzut beretem do kąpieliska - ośrodka wypoczynkowego - Golejów.